

det, at Fæstehusenes Gennemsnit er 3 Tønder Land, medens Statshusenes er 4,3 Tønder Land. Der genfindes Forholdet mellem de Tal, jeg nævnede før, og det endelige Resultat kommer sikkert ikke Statshusene til Last. Tallene kan enhver efterse her, og der vil sikkert ikke i ren Almindelighed kunne paavises noget om, at Statshusenes Jord er betalt for dyrt.

Jeg skal ikke gaa i Enkeltheder. Materialet tillader det ikke uden stor Bearbejdelse, som jeg ikke har haft Tid til, men det kan gøres. Jeg kunde tænke mig et Sted, hvor der gennemgaaende er betalt for høje Priser, nemlig Sydfyn. Der ere Jordpriserne ganske overordentlig høje. Jeg siger ikke, at Jorden er betalt for dyrt paa Sydfyn, og jeg ved ikke, om nogen tør sige, at det er Tilfældet; men selv om saa var, saa viser det, at det gaar til den anden Side andre Steder i Landet. Thi i det Øjeblik vi regne med Gennemsnitstal, og Priserne vise sig at være over Gennemsnittet enkelte Steder, saa maa der være andre Steder, hvor de ere under Gennemsnittet. Altsaa ogsaa det andet af de Punkter, jeg nævnede før, at Jorden i al Almindelighed skulde være betalt for dyrt, kan ikke paavises ad statistisk Vej. Selvfølgelig kan det ikke falde mig ind at paastaa, at vi ad statistisk Vej skulde kunne paavise, at den endogsaa var meget billigt betalt; det er der slet ikke Tale om. Det, jeg hævder, er, at der kan ikke ad statistisk Vej paavises en saadan Forskel i Prisen, at det berettiger til at hævde noget som helst om, at Jordens Pris skulde være for høj i Forhold til den anden Jord.

Saa sagde det ærede Medlem fra Skanderborg (H. Rasmussen), og det er vist hans egne Ord — det er altsaa ikke Citat fra det jydsk Møde —, at der er naturligvis nogle Husmænd, som ere blevne hjulpne; men for Landarbejderklassen som Helhed har det ingen Betydning haft. Jeg har ikke haft Tid til at faa Fortrykket gennemlæst; men er det ikke Meningen af Udtalelsen, at det kan være enkelte Husmænd, som ere hjulpne, men for Landarbejderklassen som saadan har det neppe haft nogen Betydning? Og det ærede Medlem gentog temmelig sikkert ogsaa det, at der er nogle Husmænd, som ere blevne hjulpne. Det er ikke korrekt; det kan ikke gives paa den Maade, at det er Smaahusmændene, der have faaet Fordelene af det, medens Landarbejderne som saadanne ingen nævneværdig Fordel have haft af det. I det statistiske Hæfte,

som det ærede Medlem sigtede til, hedder det Side 14, at det langt overvejende Antal af Besidderne, altsaa af Statshusmænd, er udgaaet fra Landarbejderklassen i snævrere Forstand, som der staar. Saa kommer det andet Spørgsmaal. Det er dette: Har da Landarbejderklassen som Helhed kunnet have nogen Fordel af denne Lov, eller er det kun disse enkelte? Ja, dertil maa jeg sige: Hvordan skulde Landarbejderklassen som Helhed faa Fordel deraf uden netop gennem de enkelte? Og Spørgsmaalet bliver da det: Er der saa mange enkelte Personer, der ere blevne hjulpne med Laan efter Statshusmandsloven, at de veje noget nævneværdigt overfor det hele Antal af Landarbejdere? Det maa jo være Meningen med det, at det er saa faa, at de i Grunden ere Nul eller for intet at regne overfor den store Mængde Landarbejdere, der findes.

Ja, naturligvis er der langt tilbage, meget langt tilbage, inden vi blive i Stand til at sige, at Landarbejderspørgsmaalet, Husmandsspørgsmaalet, hvad man nu vil kalde det, er løst ad denne Vej. Det skal jeg villigt indrømme, og hvad vi kunne gøre for at komme hurtigere frem, skal jeg være den første til at sige Ja til, og det ogsaa ad den Vej, at vi sige: Lad os hjælpe saa mange som muligt op over det, jeg har kaldt den økonomiske Selvstændighedsgrænse. Men at det, som er sket, saadan skulde kunne reduceres til intet, kan jeg nu aldeles ikke indrømme. Spørgsmaalet bliver her først dette: Hvor mange er der, som falde ind under Landarbejdergruppen, som altsaa kunne komme til at høste Fordel af Loven, og hvor stor en Del af dem ere vi naaede til at hjælpe, eller kunne vi vente at komme til at hjælpe i en nærmere Fremtid? Det er ikke saa overordentlig stort et Antal af Landarbejderne, som der kan blive Tale om at regne med her. Jeg antager nemlig, at de, der hævde det samme som det ærede Medlem, anslaa Tallet paa Landarbejdere alt for højt. Gaa vi til Statistiske Meddelelser, 14de Bind, hvor vi have en Fortegnelse over Ejendommenes Erhverv, altsaa Landarbejdere og Landbrugere skilte ud for sig, og regner man med de Arealer, som jeg nævnede før, og som ere, saa godt man kan finde det, Udtrykket for Grænsen for de selvstændige Brug, ville vi finde, at der her i Landet bliver saadant noget som 40,000 Arbejdere, der væsentligst ernære sig ved Landarbejde. Derfor er der en 28,000 eller saa, der en mindre Del, men ikke en væsentlig Del af